Bestuursplatform Energietransitie NZKG
12 mei 2021 11:45 – 13:15, digitaal

Aanwezig:

Dhr. [redacted]	Gedeputeerde [redacted] Noord-Holland [redacted]
Mw. M. van Doorninck	Wethouder gemeente Amsterdam
Dhr. [redacted]	[redacted] Vattenfall Nederland
Dhr. H. Erol	Wethouder gemeente Beverwijk
Dhr. [redacted]	[redacted] Port of Amsterdam
Dhr. [redacted]	Ter vervanging van dhr. [redacted], Tata Steel
Dhr. [redacted]	[redacted] TenneT
Dhr. F. Bal	Wethouder gemeente Velsen
Dhr. [redacted]	[redacted] ministerie EZK
Dhr. G. de Vries	Wethouder gemeente Heemskerk
Mw. [redacted]	[redacted] ministerie BZK
Mw. A. Baerveldt	Wethouder gemeente Zaanstad
Dhr [redacted]	[redacted] Alliander
Dhr. [redacted]	[redacted] ORAM
Dhr. J. Nobel	Wethouder gemeente Haarlemmermeer (tot 12:30)
Dhr. [redacted]	[redacted] Zeehaven IJmuiden
Mw. [redacted]	[redacted] Energietransitie
Sprekers:	
[redacted]	Provincie Noord-Holland / Projectbureau NZKG
[redacted]	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Afwezig:

Dhr. [redacted]	[redacted] Gasunie
Dhr. [redacted]	[redacted] Tata Steel IJmuiden

Verslag: [redacted] (Projectbureau NZKG)

1. Opening en mededelingen

De vergadering wordt geopend door de heer [redacted].

De heer [redacted] is aanwezig namens Tata Steel en licht kort de Expression of Principles toe. Dit zijn afspraken die Tata Steel heeft gemaakt met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) over verduurzaming van het bedrijf. De ambitie is CO2-neutrale staalproductie. Omdat groene waterstof nog niet op korte termijn in grote hoeveelheden beschikbaar is, ziet Tata Steel Carbon Capture and Storage (CCS) als essentieel onderdeel van het CO2-reductie pad. In de Expression of Principles gaat het niet alleen over CO2 reductie maar ook verbetering van de leefomgeving. Middels de Roadmap+ wordt actie ondernomen om de leefbaarheid te verbeteren.

De heer Erol vraagt zich af hoe het ministerie van I&W hierbij betrokken is, in het kader van de leefbaarheid en integrale inzet van de overheid. De heer [redacted] reageert dat er ook overleg plaatsvindt tussen Tata Steel, ministerie I&W, ministerie EZK en de Provincie Noord-Holland (gedeputeerde [redacted]). De heer [redacted] vult aan dat er wordt gesproken over een mogelijke provinciale coördinatie regeling voor Everest. De provincie wil helpen om te versnellen maar vraagt ook aandacht voor verbetering van de leefbaarheid.

De heer [redacted] ministerie EZK, attendeert de leden van het BPF ET NZKG op de openstelling van de tweede ronde van het Groeifonds, via een call for interest. Oproep om ideeën aan te dragen voor de tweede ronde, dat kan via de website. De heer Bal reageert hierop dat aandacht voor arbeidsmarkt en scholingstrajecten de regio kan versterken.

De heer [redacted] meldt dat op 11 mei een persbericht is gepubliceerd dat Vattenfall voornemens is de centrale in de Eemshaven te verkopen. Waterstofontwikkelingen gaan door, maar Vattenfall gaat zich richten op de centrales rond Amsterdam.

De voorzitter meldt dat het Rijk een subsidie van 2 miljard heeft toegekend aan Porthos (het CCS project in Rotterdam). Porthos heeft grote raakvlakken met Athos.

[redacted], [redacted]RO en leefomgeving BZK vervangt vanaf nu [redacted] in het Bestuursplatform Energietransitie NZKG namens ministerie van Binnenlandse Zaken en Klimaat.

2. Verslag BPF ET NZKG 18 februari 2021

Geen opmerkingen bij het verslag van het vorige Bestuursplatform Energietransitie NZKG van 18 februari 2021.

3. Cluster Energie Strategie NZKG

Op 1 april is de Bouwsteen CES NZKG ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bestuurders zijn schriftelijk gevraagd naar eventuele opmerkingen. Op dit moment wordt gewerkt aan de volgende versie, het addendum, die op 1 juli moet worden opgeleverd.

De CES NZKG wordt middels een presentatie toegelicht door [redacted] (Provincie Noord-Holland / Projectbureau NZKG) en [redacted] ([redacted] Energietransitie NZKG).

De CES NZKG aanpak bestaat uit drie fasen. Fase 1 (inventarisatie energie vraag en aanbod bedrijven) en fase 2A (vergelijking van de resultaten met de investeringsplannen en scenario's van de netbeheerders) zijn afgerond. Dit is de Bouwsteen CES NZKG. Begin mei hebben RVO/TNO/PBL hier een eerste reflectie op gegeven.

Uit de inventarisatie blijkt dat er een toenemende vraag naar elektriciteit is door o.a. uit bedrijf nemen van eigen WKK's en elektrolyse terwijl er tegelijkertijd een afnemend aanbod is door andere inzet van hoogovengas en gascentrale. Het NZKG wordt dus een importeur in plaats van exporteur van elektriciteit.

Wat betreft waterstof gaat de ontwikkeling van de vraag en het aanbod redelijk gelijk op. Er wordt een grote toename van de vraag verwacht voor de productie van synthetische brandstoffen en waterstof bijstook. Aanbod is vooral blauwe waterstof en projecten bevinden zich nog in de haalbaarheidsfase.

Andere energiedragers: er worden geen knelpunten verwacht op het gasnet. Voor CO2 is het realiseren van opslagmogelijkheden onder de Noordzee van groot belang. Op het gebied van warmte zijn nog stappen te zetten; bedrijven hebben interesse om meer warmte/stoom te gaan gebruiken en zien mogelijkheden om restwarmte te leveren uit bijvoorbeeld elektrolysers.

[redacted] licht het vervolgproces toe. Het volgende oplevermoment is 1 juli. Er wordt op dit moment gewerkt aan het verder uitwerken van de Bouwsteen CES NZKG tot een Concept CES NZKG[1] inclusief concrete projectenlijst en investeringsagenda met heldere programmering. De concept CES NZKG zal worden voorgelegd aan het Bestuursplatform Energietransitie NZKG van 30 juni. Tot 15 oktober is ruimte voor verdere uitwerking en zorgvuldige bestuurlijke besluitvorming. De definitieve CES NZKG die dan wordt opgeleverd bevat ook een integrale ruimtelijk-economische afweging. Daarom is het advies om deze na de zomer voor te leggen aan de colleges, die zelf besluiten wat aan raden wordt voorgelegd. Hierbij geldt dat de CES een totaal overzicht geeft maar dat per project besluitvormingsprocessen en planologische procedures doorlopen worden.

Vervolgstappen van de CES worden opgenomen in het programma energietransitie ondermeer middels versnellingstafels per modaliteit en of regionaal (zoals nu gebeurt met Zaanstad.Maakstad). Versnellingstafel elektriciteit wordt georganiseerd rondom de Taskforce elektriciteit van de provincie Noord-Holland.
Elektriciteitsinfrastructuurprojecten die worden ingediend voor het MIEK zijn de 380/150 kV stations Hemweg / Westelijk Havengebied. Versnellingstafel CO2 haakt aan bij het programma Athos (wordt ook ingediend voor het MIEK). De versnellingstafel voor warmte heeft nog geen trekker. Hier moet nog actie op ondernomen worden. De versnellingstafel voor waterstof heeft vorm gekregen rondom o.a. Port of Amsterdam, Schiphol, Vattenfall, Nobian, Tata, PNH, Gemeente Amsterdam. Waterstofprojecten voor het MIEK zijn de landelijke en regionale backbone.

De heer Erol vraagt in hoeverre de regio wordt betrokken bij dit soort cruciale ontwikkelingen (CES). Er zijn zorgen over draagvlak en leefbaarheid. Vorig jaar is een brief verzonden aan EZK om geen extra aanlanding wind op zee in de IJmond te realiseren. We moeten investeren om leefbaarheid te verbeteren, behoefte aan totaaloverzicht en gedeelde verantwoordelijkheid. De IJmond wordt zwaar belast.

Mevrouw van Doorninck merkt op dat er tempo nodig is om als regio mee te blijven doen. NZKG is uniek; weinig ruimte. Niet inzetten op grootschaligheid maar op slimme verbindingen. Daar zit onze kracht. Kijken naar no-regret maatregelen. Mevrouw van Doorninck herkent de zorgen van de heer Erol; voor bepaalde gebieden voelt het dat het zwaartepunt van de overlast daar komt te liggen. Moet onderdeel zijn van het gesprek dat we met elkaar voeren. Wel acties nodig om de energietransitie in het NZKG te realiseren en op een eerlijke manier.

De heer Bal is positief over de CES en de versnellingstafels. Bestuurders zijn op zoek naar onderbouwing voor het ondernemen van actie. Bijvoorbeeld dat de extra aanlanding van wind op zee ontwikkelingen op het gebied van waterstof en de verduurzaming van Tata Steel kan versnellen. We moeten draagvlak creëren zodat we plannen kunnen implementeren in de omgevingsvisies. Colleges en raden goed betrekken, eigenlijk al voor het zomerreces en dan na de zomer met concrete zaken naar de raad. Goede afstemming nodig met de andere industrieclusters. De heer Bal vraagt ook aandacht voor de implementatie (data- en informatiesystemen). Zowel boven- als ondergrondse inpassing van essentieel belang voor lagere overheden.

[1] Wijziging; ministerie EZK heeft de clusters gevraagd een addendum aan te leveren met daarin een beschrijving van de concrete projecten. De deadline voor de CES1.0 is vervroegd naar 15 september.

Mevrouw Baerveldt ondersteunt het pleidooi om al voor het zomerreces colleges te informeren. Goed dat Zaanstad.Maakstad goed is aangehaakt bij de CES. De Zaanse industrie zou graag aangehaakt willen worden bij het Bestuursplatform Energietransitie NZKG. Mevrouw Baerveldt merkt daarnaast op dat de ambities in evenwicht moeten worden gebracht met de ruimte die beschikbaar is. Er zijn namelijk ook ambities voor andere opgaven. Transitie vraagt ook tijdelijke ruimte; overgangsplaatje is niet het definitieve plaatje. Als laatste punt dat warmte al in allerlei gremia wordt behandeld. Dat is een zorgpunt.

De heer Nobel verzoekt TenneT om de gemeente goed te betrekken in het zoekproces voor de locatie van het nieuwe station bij Spaarnwoude.

De heer [redacted] merkt op dat het belangrijk is de concreetheid van projecten/plannen goed in beeld te brengen omdat het MIEK ook echt gaat kijken naar businesscases. De stap naar coalitions of the willing klinkt goed.

Mevrouw [redacted] beaamt dat het gebied veel ruimteclaims kent. Niet alleen link leggen met het MIEK maar ook de omgevingsagenda's, verstedelijkingsstrategie en het NOVI. Integrale afweging heel belangrijk. Niet te lang wachten met ruimtelijke inpassing. BZK denkt daar graag in mee, kan helpen met tools/instrumenten.

De heer de Vries benadrukt het belang van het tijdig en zorgvuldig meenemen van de colleges en raden, maar ook belangenorganisaties. Daar draagvlak creëren is een groot voordeel op langere termijn. De heer de Vries herkent de ruimteproblematiek en vraagt nogmaals ook aandacht voor de ruimte ondergronds.

De heer [redacted] vult nog aan over de waterstof coalition dat Vattenfall daarin zit en samen met Tata Steel optrekt om te verkennen of een extra aanlanding bij Velsen mogelijk is. Uitfasering Velsen centrales hangt erg van Tata Steel af. Ook de waterstofplannen bij Hemweg worden besproken in de versnellingstafel.

De voorzitter vat samen dat leefbaarheid heel belangrijk is, ook voor draagvlak voor de energietransitie. Veel investeringen ten behoeve van de energietransitie komen ook ten goede aan de leefbaarheid. De CES gaat daaraan bijdragen. Ook de provincie Noord-Holland stelt voorwaarden aan leefbaarheid. Tata Steel gaat concreet maken hoe ze leefbaarheid gaan verbeteren (uitwerking Roadmap+).
Ten aanzien van de besluitvorming is het voorstel van de heer [redacted] om de concept CES eind juni al via colleges te laten lopen. Toewerken naar uniforme besluitvorming in de regio. De bredere afweging moet plaatsvinden in het reguliere BPF NZKG.
Wat betreft afstemming met de andere industrieclusters; dat vindt plaats. De clusters zijn zeer verschillend maar hebben een groot gezamenlijk belang. Belangrijk om de samenwerking te versterken. Ook afstemming met andere trajecten vindt plaats. In het NOVI moet dit voor het NZKG bij elkaar komen. Ondersteuning van BZK kunnen we daar goed bij gebruiken. De CES tracht zo snel mogelijk concreet te worden ook wat betreft ruimte.
De opmerking over warmte is terecht. De warmtediscussie moet niet op teveel tafels worden gevoerd (warmte-koude programma, RES, CES..); stroomlijnen.

4. Stappen naar een Programma Energietransitie

[redacted] is aangesteld om versnelling aan te brengen in de energietransitie en concreet richting uitvoering te gaan. De opdracht verloopt via het Bestuursplatform. Er ligt nu een voorstel voor de invulling van deze opdracht.

De voorzitter vraagt mevrouw [redacted] om haar eerste indrukken te delen. Het NZKG heeft grote energietransitie ambities en er zijn vele initiatievenl. In haar eerste week sloot Tata Steel de Expression of Principles, een voorbeeld van deze ambities. Ook werd in die

eerste week met het RIVM-rapport duidelijk dat deze ambities gepaard gaan met de problematiek rond milieu en leefbaarheid. Dit laat zien dat er op korte termijn zichtbare resultaten nodig zijn om op lange termijn de ambities rond energietransitie te kunnen realiseren. Dit komt ook nadrukkelijk naar voren in de omgevingsmanagement pilot die nu gaande is in de IJmond.

Op het gebied van waterstof gebeurt nu al heel veel; momentum. Rond waterstof heeft zich een coalitie gevormd om de uitvoering te versnellen en de unieke kansen in het NZKG te benutten. Dit is ook hard nodig om te voorkomen dat het NZKG achter blijft bij andere clusters zoals de Eemshaven en Rotterdam. Het verbinden van initiatieven (investeringsagenda MRA, activiteiten NZKG, initiatieven bedrijven) versterkt de slagkracht van de regio. De versnellingstafels moeten ambities vertalen naar concrete acties.

De regio, zowel overheden als bedrijven, heeft behoefte aan een gezamenlijk verhaal en heldere structuur. Daarom is het voorstel om het programma energietransitie uit te werken, waar we gaan werken aan één propositie, investeringsagenda en programmering. Gekoppeld aan een heldere communicatie en lobbystrategie. Het plan van aanpak zal volgend BPF ET NZKG worden voorgelegd.

De heer [redacted] merkt op dat hij focus mist, die nodig is om bijvoorbeeld fondsen binnen te halen. Er worden nu steeds zaken bijgehaald, zoals leefbaarheid. Wie is de vlaggendrager van de energietransitie in het NZKG? Er is een zwaargewicht nodig die de energietransitie namens ons allemaal verder gaat brengen. De heer Erol reageert hierop dat het te kort door de bocht is om te zeggen dat we alleen moeten focussen op energietransitie en niet opgaven zoals leefbaarheid. Integrale afweging nodig voor voldoende draagvlak.

De heer Bal benadrukt het belang van het communicatieve aspect; uit een mond spreken als regio. Eerder vooraf met elkaar afstemmen, zowel intern als extern. Aandacht voor communicatie strategie.

De heer [redacted] roept op om goed de bedrijven aan te haken.

Mevrouw Baerveldt merkt op dat het niet gek is dat andere clusters zoals Rotterdam verder zijn; daar is veel meer ruimte dus makkelijker zaken te realiseren. Hier grote ruimteproblematiek en dus ook druk op de leefbaarheid. Het kan ook juist een kracht zijn om deze opgaven aan elkaar te verbinden.

Mevrouw van Doorninck vraagt aandacht voor de governance. Er loopt nu ook een onderzoek over governance rondom NOVI. Ook voor energietransitie van groot belang. Wat betreft de besluitvorming; het volgende BPF ET is op 30 juni, wat 1 dag voor oplevering CES is. Gaan we dat halen?

De heer [redacted] reageert dat de concept CES de week ervoor naar colleges moet zodat er op 30 juni een (gedragen) klap op gegeven kan worden in het Bestuursplatform.[2] Eveneens op het plan van aanpak voor het programma.

5. Verkenning Aanlanding Wind op Zee (VAWOZ) en Groene Stekker Beverwijk

[redacted] van het ministerie EZK is aanwezig om VAWOZ toe te lichten middels een presentatie. Er landt tot 2030 2,1 GW aan in het NZKG (Hollandse Kust Noord en

[2] Wijziging: vanwege de gewijzigde situatie (1 juli opleveren addendum en vervroegde deadline CES1.0 naar 15 september ipv. 15 oktober) is het voorstel het addendum naar de colleges te sturen en na de zomer de CES1.0.

Hollandse Kust West Alpha / Beta). Vanwege de aanscherping van de klimaatdoelen naar 55% CO2 reductie, wordt er extra wind op zee gerealiseerd.

De verkenning voor deze extra aanlanding is eind 2020 gestart en bestaat uit twee fasen (extra aanlanding vóór 2030 en extra aanlanding in de periode 2030 – 2040). Uitgangspunten voor de eerste fase zijn elektrisch aanlanden, bij voorkeur op het 380 kV net en vlakbij de vraag. In de tweede fase (2030-2040) wordt ook gekeken naar aanlanden middels waterstof. Den Helder is daarvoor een goede kandidaat, ook omdat de windparken steeds noordelijker komen te liggen verder in de tijd.

Velsen wordt verkend als optie voor extra aanlanding (langs Tata terrein naar Vattenfall terrein Velsen). Dit kan alleen als de Vattenfall centrales in Velsen voor 2030 uit bedrijf gaan.

Vanaf december 2020 zijn er een aantal omgevingssessies en BO's geweest. De minister gaat op basis van de effectenanalyse en het advies cie. m.e.r. een besluit nemen in oktober. Mocht aanlanding in het NZKG afvallen voor 2030 dan blijft het wel in beeld voor de periode daarna. Zeker Den Helder.

Vragen aan de regio; heeft de regio ambitie voor een extra aanlanding? Zijn de overheden bereid draagvlak te creëren in de omgeving? Kan er voor 01-08-2021 zekerheid geboden worden over de Vattenfall centrales? Hoe wil het BPF ET NZKG betrokken worden bij het vervolgtraject?

De heer [redacted] vraagt zich af waar het bestuurlijk overleg plaatsvindt voor de besluitvorming. Omdat er voor 1 augustus duidelijkheid moet zijn over de Vattenfall centrales is het goed om dat op bestuurlijk niveau op te pakken. Het antwoord hierop is dat er nu alleen nog ambtelijk overleg plaatsvindt.

De heer [redacted] stelt de vraag of de regio wel kan voorzien in de noodzakelijke haven en kade ruimte/infrastructuur. Op dit moment wordt 357 MW gefaciliteerd (aanleg en onderhoud huidige parken). De ambitie is om met 38,5 GW uit te breiden. Capaciteit ontoereikend om deze grote extra opgave te faciliteren. EZK reageert dat aanlanden met waterstof hier een oplossing voor is. Dat is tevens goedkoper en vraagt minder ruimte.

De heer Erol vindt het clusteren van vraag en aanbod een goed uitgangspunt om onnodig transport te voorkomen. Oproep is wel om niet alles in Beverwijk te laten landen. Een tweede vraag is, kijkend naar de planning en de startbijeenkomst, of de omgeving wel is betrokken? Het antwoord is ja, de omgeving is breed betrokken (provincie, gemeenten maar ook natuurverenigingen etc.). De omgevingssessies hadden een hoge aanwezigheid.

De heer Bal merkt op dat het goed is om Beverwijk te ontlasten door een aanlanding in Velsen. Dit kan verduurzaming van Tata Steel versnellen (HIsarna/ waterstof). Zorgt ook voor verbetering leefbaarheid. Daarnaast speelt er op internationaal gebied ook veel rondom wind op zee, wordt er afgestemd met andere landen? EZK antwoord dat er internationale afstemming plaatsvindt. TenneT/Gasunie en Deense netbeheerders hebben het North Sea Wind Power Hub samenwerkingsverband opgericht. Zij doen onderzoek naar manieren om de Noordzee landen te verbinden. EZK ziet kansen in de aanleg van energie-eilanden.

De heer [redacted] merkt op dat er geen 380 kV verbinding is naar de Kop van Noord-Holland. In het kader van Den Helder als mogelijke aanlandingslocatie na 2030. Die infrastructuur ligt er niet zomaar. VAWOZ is zich daarvan bewust, TenneT is ook nauw betrokken.

De heer [redacted] spreekt zijn waardering uit voor hoe het proces wordt vormgegeven. De regio zal zich inzetten voor het creëren van draagvlak. Dat is de basis voor verduurzaming in het gebied. Om de spanning te verminderen moet dit gepaard gaan met verbetering van de leefbaarheid.

De heer Bal benadrukt dat het belang van energie voor de verduurzaming op het netvlies moet komen van de omgeving zodat er draagvlak ontstaat. Essentieel voor de energietransitie. Daarover communiceren naar de omgeving.

6. Rondvraag en sluiting

De rondvraag levert geen verdere bespreekpunten op. De voorzitter sluit de vergadering.